

K. M. A.

(Kvindelige Missions Arbeidere)

Kvartalshilsen

Nr. 1
Januar 1916

Bladet utkommer 4 gange aarlig og koster 80 øre for aaret.
Kan bestilles paa alle postanstalter og i eksped., Keysersgt. 13.

9. aarg.

Mel.: Jeg vet mig en søvn i Jesu navn.

*En dalende dag, en stakket stund
har legemets liv vi til gave,
og slegterne skifter som løv i lund
i jordens frodige have.
Saa synker vi stilt, saa har vi vort sted
blandt tusende glemte grave.*

*Og dog — mit hjerte forfærdes ei,
min sjæl er freidig og rolig.*

*I liv og i død jeg vet min vei,
med begge jeg er fortrolig;
ti Kristus, Guds søn, har lovet mig
i Faderens hus en bolig.*

*Selv foran han gik at berede sted,
et hus ikke gjort med hænder, —
en bolig bygget i evighet,
med rum for alle Guds venner.
Der skal vi ham se efter stridens aar,
om tro vi vort løp fuldender.*

*Vel intet øie fra jordens egn
har skimtet dets skinnende sale, —
vel aner vi kun i billed og tegn
dets glans her i taakernes dale;
men veien, — veien den har vi klar
i Jesus, hans gjerning og tale.*

Saa sovner jeg glad i hans hellige navn.

Han vaaker til natten ender.

*Naar morgenen stiger, da er jeg i havn
og fædrelandet gjenkjender,
da kysser jeg med unævnelig fryd
de naglemerkede hænder.*

Johannes Johnson.

Velsignet nytaar

i Jesu navn ønskes alle K. M. A.s med lemmer. Ingen av os vet hvad aaret skal bringe; men det vet vi, at naar bare vi kan ta imot, skal Gud fylde al vor trang i herlighet i Kristus Jesus, som han har lovet.

Vi trenger alle til frimodighet for at kunne arbeide for Herren med *haab* og *i tro*. Der er saa meget som virker hindrende og lammende for missionærene ute paa missionsmarken og for dem, som virker herhjemme. Heden-skapet og mørkets magter virker lammende paa Jesu vidner derute paa de vanskelige poster. Og herhjemme er der meget som legger sin lammende haand over Guds barn; partivæsen, magtsyke, skrøpelighet av al slags, bundethet paa mange omraader og litet aandelig kraft er der ofte hos dem, som

arbeider for Guds rikes utbredelse, Der er meget som hindrer og som lammer. Men der er en ting som gjør at vi tiltrods for dette kan gaa frem med stor frimodighet. 2. Kor. 3, 12, «efterdi vi har et saadant haab gaar vi frem med stor frimodighet». Gud har gjenfødt os til et levende haab. «Naar fordømmelsens tjeneste fremtraadte i herlighet, hvor meget mere skal da ikke aandens tjeneste være i herlighet»? Vi er bleven delagtige i den Helligaand og har ved troen paa vor korsfæstede frelser faat syndernes forladelse, og vi eier haabet i vore hjerter — haabet om hin overvættets rike herlighet i tid og evighet. Evighetshaabet lyser for os; det varer gjennem mange trange pas hernede og efterdi vi har et *saadant haab*, venner, gaar vi frem med frimodighet. Med freidig mod har vi lov til at bringe de haabløse hjerter haab, bringe dem bud om hvad Jesus gir, naar de vil tro paa ham. La os til trods for det som hindrer og lammer os arbeide for at vinde sjæle med frimodighet. Maalet for vort arbeide lægger et guddommeligt skjær over alle de ting som maa gjøres i Herrens tjeneste, ting som mere indirekte er midlet til sjælenes frelse. Det er naade over naade at Gud bruker fattige menneskebarn til at vinde sjæle for det evige rike. Maa Guds aand faa fyldt vore hjerter mere og derved gjøre os skikkert til at vandre værdig det kald hvormed vi er kaldet. M. A.

Armenien.

Frk. Thora Wedel-Jarlsberg og søster Eva Elvers kom i August maaned efter en meget farefuld reise til Stettin. Alt evangelisationsarbeide blandt kurder og armenier er foreløbig stanset paa grund

av de frygtelige masakrer. Hun har nu været hjemme i Norge en maanedstid, og vi har ogsaa hat besøk av søster Eva Elvers. Vi hadde den glæde at faa ha frk. Thora Wedel paa armeniemøte i oktober, der som sedvanlig avholdtes i Hospits for unge piker. Der var samlet usedvanlig mange armenievenner som med stor interesse paahørte hendes skildring av forholdene i det ulykkelige Armenien. — Onsdag den 11. novbr. hadde K. M. A. en festlig sammenkomst i Bogstadveiens kapel. Møtet indlededes av frk. Marie Anker som fra 2. Kor. fremholdt at vi trods vanskeligheter og skrøpeligheit kan faa lov at beholde frimodighet ved det levende haab som vi er gjenfødt til. Deretter fortalte igjen frk. Wedel for en stor skare missionsvenner om nøden i Armenien og sluttet med indtrængende at lægge forsamlingen paa hjerte at bære dette folk frem i bøn til Gud, samt fremdeles træde støttende til, da de nu mere end nogensinde trængte økonomisk hjælp. Efter denne gripende skildring glædet frk. Hiort forsamlingen med flere sange, hvoriblandt ogsaa den deilige sang av Gustav Jensen «Alting blir gammelt her, alt blir nyt der.» Efter bevertningen sluttet garnisonsprest Kjeld Stub med at tale om bønningen. Nævnte at der er tre trin i bøn og at selv alvorlige kristne ofte ikke kommer længere end til at be om hvad de trenger og takke for hvad de har faat, men glemmer at tilbedelsen og lovprisningen er like-saa vigtig. Den 17. novbr. forlot frk. Thora Wedel os igjen sammen med søster Eva Elvers for indtil videre at gjenopta et arbeide blandt ulykkelige kvinder i Stettin. En gjerning som hun fandt Gud hadde lagt tilrette for hende, da hun i august kom tilbake til Europa.

Korte efterretninger fra Armenien.

Mellem den 10. og den 30. mai blev 1200 av de mest ansete armeniere og andre kristne i Mamouret-ul-Aziz (Mezreh) og Diarbekir arresteret. Det het sig, at de skulde bringes til Mossul, men man har senere intet hørt om eller fra dem.

Paa samme tid blev 700 unge armeniske mænd tat til soldater, men de skulde anvendes til anlæg av en vei langt borte. Heller ikke fra disse 700 er der senere kommet nogen efterretning.

Det blev fortalt, at man i Diarbekir en dag hadde avklædt 5—6 prester, over-smurt dem med tjære og saaledes trukket dem igjennem byen.

En stor mængde beboere av byerne og landsbyerne i Vilayetet Aleppo er blit utvist. — En tysk mand møtte en kristen soldat, som han kjendte og som hadde faat orlov; denne soldat flakket om langs med Eufratfloden og ledte og ledte efter sin hustru og sine barn, som efter sigende skulde være sendt til denne egn. Lignende ulykkelige møter man ogsaa ofte i Aleppo, da de haaber der at kunne faa oplysninger om sine familier og slegtninger. — Deter oftere hændt, at naar et familiemedlem efter en kort fraværelse fra hjemmet kommer tilbake til dette, finder vedkommende det aldeles tomt — alle de andre er blit bortførte i mellemtiden.

Fra Arabkir kom et telegram til Aleppo: «Vi har antat den sande religion (altsaa muhamedanismen), og nu gaar det os godt.» — Indbyggerne av en landsby ved Anderum gik over til Islam og fik saa lov til at bli i sit hjem. — I Hadjin, en anden landsby, var der seks familier, som vilde gaa over til muham-

medanismen; de fik imidlertid den besked: «Mindre end 100 familier tas ikke i betragtning.»

Aleppo og Urfa er samlingspunkter for de utviste. Gjennem Aleppo kom der i juni og juli omtrent 5000 fordrevne; og i tidsrummet fra april til juli over 50,000. De unge piker blir næsten uten undtagelse bortført av soldaterne og deres arabiske hjælpere. En far som var fortvilelsen nær, bønfaaldt mig om at ta hans 15-aarige datter med mig, da han umulig længer kunde beskytte hende. — Utallige armeniske barn har deres forældre maattet efterlate paa veien.

Kvinder, som nedkom underveis, blev straks drevet videre. En kone fik om natten i nærheten av Aintab, tvillinger, — næste morgen maatte hun ikke destomindre avsted igjen. Barnene la hun saa, efter et par timers forløp, fra sig under en busk ved veien, og noget senere faldt hun selv aldeles sammen. — En anden kone fik et barn, medens man var paa vandring; hun blev dog straks drevet videre, men sank snart død om. Av saadanne tilfælde forekom der flere paa veien mellem Marasch og Aleppo. Beboerne av landsbyen Scheer fik lov til at medta alt sit husgeraad. Men da lød det pludselig underveis: «Der er kommet befaling, at vi skal forlate landeveien og gaa til fots over bjergene.» Saa maatte alt, vogne, okser, alt husgeraad efterlates paa landeveien, og de stakkars mennesker maatte til fots vandre over de høie bjerge. — Paa grund av den usedvanlig sterke hete der var i sommer, døde der allerede paa disse marsjtute en mængde kvinder og barn.

Fra omtrent 30,000 av disse stakkars fordrevne mennesker har man ingen efterretninger, idet de hverken er ankommet til Aleppo eller til Urfa.

(Efter «Sonnenaufgang».)

En norsk fremstilling.

(Fra «Ørebladet».)

Fra paalidelig norsk hold meddeles os paa forespørsel, at det desværre er sandt alt det, som er berettet i udenlandske aviser om de rædsomme myrderier, som er foretat av tyrkerne i Armenien. Men det maa ikke glemmes, tilføies der, at armenierne selv har fremkaldt en voldsom indskriden derved, at de hadde foranstaltet sammensværgelse og oprør. Fremtrædende armeniere blev av sine landsmænd tvunget til at sætte sit navn paa lister, hvorved de lovet oprørerne støtte. Enkelte, som haardnakket negtet at støtte sine oprørske landsmænd, blev dræpt av sine egne. Det er likeledes et faktum, at armenierne hadde forsynet sig med store vaabenlagere. Dette vedgaaes av alle, som kjender de nærmere omstændigheter ved begivenheterne i Armenien. Men hvad der fandt sted under tyrkernes undertrykkelse av armeniernes oprør, trodser enhver beskrivelse, og der ligger i de ovenfor gjengivne uttalelser intetsomhelst forsvar for de tyrkiske ugjerninger. Tyrkerne var straks fuldstændig overlegne over oprørerne, idet alle Armeniere i alderen 17 til 45 aar var mobilisert og tjenstgjorde som sykepleiere og veiarbeidere. Kvinder, barn og oldinge er dræpt i tusender og atter tusender av tyrkerne. 50,000 armeniske kvinder, barn og oldinge skal ifølge paalidelige efterretninger være transportert gjennom ørkenen til Bagdad og Mossul, og mangfoldige er under transporten døde av utmattelse, hunger og tørst.

Fra Bodil Bjørn.

Mezreh 8. septbr. 1915.

De er vel forundret over at jeg ikke lenger er i Musch; men da jeg ikke

har noget arbeide der nu, reiste jeg den 11. august med søster Alma og nogen av vore folk og tre lærerinder til Mezreh. Naar og om jeg kan reise tilbake er uvist. Men jeg tror jeg blir i Mezreh i vinter. Søster Alma reiser sandsynligvis hjem, og jeg haaber hun ogsaa vil besøke Kristiania. I denne tid kan man jo skrive saa litet og mange breve blir ogsaa borte. Jeg hadde ogsaa stor lyst til at komme hjem, men vil først se hvordan det gaar her. Maaske kommer jeg heller ikke alene; tar kanskje med et par lærerinder; men jeg vet ikke hvad dere hjemme sier til det og om det lar sig gjøre. Hvorfor jeg vil gjøre det, kan jeg ikke nærmere forklare. Maaske gjør jeg det heller ikke, er ikke klar over det, men Gud vil vise mig det rette. Vilde dog gjerne høre eders mening derom.

De kan vel tænke Dem hvor tungt det var for mig at forlate Musch og arbeidet der; men det var nødvendig, dog haaber jeg at kunne besøke stationen igjen i aarets løp. Bed, at Gud vil gjøre det saa.

Før det blir fred kommer jeg neppe hjem. Jeg har ikke skrevet meget hjem; jeg har ogsaa dette aar hat saa meget at gjøre, heller ikke kan man fortælle saa meget og heller ikke orker man. — Ak, kjære frøen H., De aner ikke hvad jeg har gaat igjennem. De sidste to maaneder er jeg blit et andet menneske.

Den 6. juli blev jeg syk av tyfus, efterat de fleste syke i byen igjen var friske. Det var som om jeg skulde faa være frisk, saa længe de andre var syke. Jeg var vel træt og blev derfor smittet. Jeg har arbeidet hele tiden med tyfuspatienter, saa det var underlig, jeg ikke fik det før. Det var i den værste tid jeg laa syk, og hvor tungt det var kan De nok forstaa. Guds veie og tanker

er bedst, men vi forstaar dem ikke altid. Es. 55, 8—9.

Ofte blir jeg ganske træt av at vente paa Guds hjælp og maa si: «Ak, Herre, hvor længe» Hvorfor kommer han ikke til vor hjælp. Hab. 1, 2—4. Bgræd. 2, 11, 18—19 — 4, 4—6. Ps. 69, 2—4, 70, 6.

I saadanne tider maa man tro og vente, men det er meget vanskelig. — Vore folk er vel alle nu «hjemme», undtagen de som er med os hit. Det var en frygtelig tid! Ak, maatte Gud snart gi fred paa jorden. Bed derom. 3. Mos. 26, 6 — Jer. 15, 2—4. Saaledes gik det.

Gud har gjort mig frisk uten baade læge og medicin. Han skal ha æren!

Saa snart det var mulig brøt vi op. Vi reiste med mutasserifen som var meget syk. Søster Alma hjalp ham meget paa veien. Han døde her paa hospitalet nogle dage efter ankomsten. Valien i Bitlis skal ogsaa være syk. Herren har beskyttet os alle paa reisen. Vi hadde to gendarmer og 6—8 mand tilfots.

Det var en stor karavane, da vi hadde 21 last- og ridedyr. Vi var 11 personer og hadde noksaa meget med, men dog solgt det meste. Bed for mig at Gud maa vise mig sin vei. Jeg ser ikke et skridt for mig, det er aldeles mørkt.

Vi har det godt, bor i telt i haven. Jeg længes tilbake til arbeidet og alle de kjære mennesker; men ingen behøver vel min hjælp der nu. Fra Wan vet vi intet bestemt. I Bitlis er den gamle miss Ely, mr. Nape og presten død.

Dette aar har jeg hat saa godt arbeide blandt alle de syke i Musch, og vi haabet saa meget av fremtiden; men det skulde ikke bli saa. Jeg vilde gjerne skrive mer, men det gaar ikke.

Hvorledes er det med eder alle? Vær

saa snil og hils alle saa hjertelig fra mig.

Legemlig staar det godt til, men jeg er inderlig «hjertesyk.» Erindre mig for naadetrone.

De hjerteligste hilsener fra eders

Bodil Bjørn.

Zef. 3, 16—17, 19—25.

Den kyrkliga ungdoms- rörelsen i Sverige.

(Slutning.)

Sommaren 1910 inbjöd kyrkliga frivilligkåren för första gången svensk ungdom till en s. k. kyrklig ungdomskurs paa Sundsberg i Värmland. Dylika kurser har sedan dess blit holdt varje sommar. År för år har de vaxit. I sommar har av olika organisationer omordnats icke mindre än 14 stycken. Deltagareantalet brukar belöpa sig till omkring 200 personer. Lägges så härtill ett studentmöte, minst två gymnasistmöten, ett seminaristmöte med 150 å 200 deltagare vardera, förstår man, att den delen av svensk ungdom, som står i direkt förbindelse med det kyrkliga arbetet är håpnadsväckande stor. Vem hade för 10 år sedan konnat drömma om något dytikt!

Från olika delar i Sveriges land komma ungdomarna till dessa kurser. Deltagorna äro av alla stånd och klasser. Under några dagar få de vara tillsammans, höra på föredragen, sjunga sångorna, leva under mången gång ganska primitiva yttre omständigheter, men samtidigt på ett förunderligt sätt lyftas och bäras av den starka stilla strömningen, som har i sig både allvar och glädje. Här kan man få vänner, här får man diskutera teoretiska och praktiska problem. När man reser hem, är man ej densamme

som förut; livet har blivit rikare, skönare, djupare. Sången har ej gjort det minsta. «Fädernas kyrka», «Nytt liv» o. a. göra ett outplånligt intryck.

Även på det sociala området har den kristliga studentrörelsen börjat verksamhet. Man har omordnat arbetardiskussioner om bibel och kristendom o. likn., arbetarmöten, til vilka för några dagar inbjudits arbetare som kunde ha intresse av att med andra dryfta några av livets stora spörsmål, och s. k. arbetarkorståg, då några studenter under en tid slagit sig ned i ett industricentrum och där hållit väckande föredrag. Bland fabriksarbeterskor har upptagits en viss verksamhet. Man har bildat sammaringor, i vilka de för en billig penning under några veckor eller dagar kunna få vila sig från sitt slitande arbete och där man sökar låta dom komma i beröring med levande kristendom.

Tidens tecken lära oss, at Sveriges ungdom börjar inte kunna gå förbi Kristus. Och det är Sveriges kyrka, som fått den nåden att ta emot det unga släktled, som av henne väntar livets bröd. Vår lösen måste vara: Sveriges folk ett Guds folk!

Anne-Marie Törnqvist.

Fra søster Olivia.

Lødingen 16. novbr. 1915.

Kjære missionsvenner!

Naar jeg idag skal sende eder en hilsen fra Tysfjord, saa vet jeg at denne ikke vil naa eder før ved nyttaarstider, og derfor skal min første hilsen være: Gud gi eder hver især et godt, velsignet nyt aar! Tak for trofast samarbeide, og tak for eders kjærlighet og forbønner dette aar som nu helder! Hittil har Herren hjulpet, lovet være hans store

navn! Fordi Herren har kaldt os til gjerningen her og selv beredt den for os, derfor tror vi at den skal lykkes. Vi kan naar vi ser tilbake paa dette aar, ikke peke paa store begivenheter; men det er jo heller ikke det som er maalestokken. Faar vi naade til at vandre i lydighet og tro i de gjerninger han selv har beredt, og faar han lov at berede os for gjerningerne, saa skal vort arbeide ikke være forgjeves i Herren.

I likhet med tidligere aar har vi faat lov at pleie en del syke paa Fredly. Vi har hat den glæde og opmuntring, at to av vore syke, som var erklæret for tuberkuløse, kunde forlate os som friske og een i god bedring. Vi har ogsaa faat lov at pleie to kjære lappekvinder i deres sidste sygdom; i begge tilfælder saadanne som ingen pleie kunde faa i sine hjem. Vor kjære, gamle bedstefar er fremdeles hos os og er kjæk efter omstændighetene. Han er lykkelig over at ha fundet et hjem og pleie. Vor kjære, lille Olafs sygdom og død, som faldt i begyndelsen av aaret, vil være i vore venners erindring. For tiden har vi tre patienter paa Fredly, og nu, som høsten og vinteren er kommen, vil der vel som vanlig bli spørsmål om plads. Fredly er dog kun beregnet at skulle opta fire patienter. Vi har i aarets løp været adskillig optat med de nye byggeplaner, likesom vi ogsaa iaar har faat en del utvidelser og forbedringer paa stationen istand. Vi har saaledes bygget ny jordkjælder og faat gravet en meget stor brønd. Begge dele var høist paa-krævet. Det er et eksistensspørsmål for os at faa drevet op et gaardsbruk, saa vi kan holde melk, egg, poteter og grøntsaker til huset, da vor station ligger saa til, at det er vanskelig at skaffe disse ting og hvad spesielt melk angaar har det vist sig at være helt umulig at

faa kjøpt, hvad man paa et pleiehjem trænger. Derfor arbeider vi for aar for aar at faa mer av vor eiendom under pløgen. Jordbunden er god, men det koster jo baade penge og møie at ta de første løft. Vi har nu saa meget potetesland oppe, at vi iaar kunde sætte $5\frac{1}{2}$ tønne poteter. Avlingen blev vel 30 tønner. Det var jo ikke storartet, men eftersom det stillet sig særlig daarlig med potetesavl en iaar paa disse kanter, saa har vi stor grund til at være taknemmelige. Her var neppe nogen som fik det bedre. Av græsmark har vi endnu svært litet, saa vi maa kjøpe saagodtsom alt høi til vore to kjør til vinteren. Sommerbeite derimot faar vi frit av de snille Hellandsfolk. Det er naturligvis av allerstørste betydning for vort fremtidige gaardsbruk at vi kan holde flere kreaturer, da der trænges megen gjødning til ny mark. Det blir jo ogsaa en paatrængende nødvendighet, hvis vi skal skride til en større utvidelse av stationen. For øieblikket er vor bestand: 2 kjør, 1 kviekalv, 1 halvaars gris og 8—9 høns. Det er altsaa en liten begyndelse. Det er klart, at faar vi ved siden av vort Fredly et tuberkulosehjem, som optar 8 patienter med betjening, kommer vi til at trænge adskillig mer end det dobbelte. Etersom utvidelse jo nu er sterkt paa tale, er det nødvendig at dette ogsaa blir tat med i beregningerne. Og ved et aarsskifte bør man jo se at faa et overblik over de opgaver og de krav som ligger nærmest. Jeg antar at vi alle ser det som en sak av stor betydning for vor fremtidige økonomi, at vi har en saavitt stor jordeiendom. Men saalænge den ligger unyttet er den jo en død kapital. For at kunne drive med kraft vil det være nødvendig at holde en flink gaardsgut. Blir stationen utvidet vil det ogsaa av flere

andre grunde bli en nødvendighet at ha en mand til hjælp. Kunde vi faa en som var villig til ved siden av gaardsarbeidet ogsaa at tjene som en slags sykeoppasser vilde det være heldig. Jeg mener da nærmest bare hvor det gjælder tyngre løft. Det vilde da bli av den allerstørste betydning at faa en dertil skikket mand med kristelige interesser. Vi indser nok, at det ikke vil være let at finde en saadan, saa det gjælder fremfor alt ogsaa i dette stykke at be Herren beskikke den rette. — En av de utvidelser som nærmest foreligger er at vi trænger et nyt fjøs med tilstrækkelig stor lade. Det lille dukkefjøs vi har, blev bygget i en tid vi hadde smaat med penge. Det blev derfor bygget bare for det øieblikkelige behov. Det har allerede vist sig at være for litet. Forhaabentlig blir vi da istand til at bygge tilstrækkelig stort for det fremtidige behov; det blir ellers dyrt om man skal bygge om flere gange.

En anden ting som gjør sig mer og mer gjældende hos os er spørsmålet om transportmidler. Vi bor langt fra handelssted og dampskibsstoppested og der findes ikke vei, saa al transport maa foregaa sjøveien. Det er adskillig meget som maa transporteres og ofte i større partier. Kommer den paatænkte utvidelse istand, vil jo transporten mange gange fordobles. Har vi allerede nu vanskeligheter med at faa vore saker frem, vil det med større transport bli umulig. Vi maa nødvendigvis ha større baat og derav følger ogsaa større baatnøst. Det er konsekvenser som straks vil gjøre sig gjældende og som derfor itide maa regnes med. Det kan vel næsten være et spørsmåal om det ikke vil lønne sig for os at holde en liten motorbaat. Der vilde spares tid med den, vi vilde ha lettere for at gjøre

reiser og vi vilde bli mindre avhængig av veirforholdene. Muligens der ogsaa kunde bli anledning til at tjene litt med den, f. eks. ved at bruke den som kirkebaat. Sikkert er det, at det vilde være av stor betydning for vort virke, om vi fik lettere anledning til at komme omkring.

Ihøst har vi endelig faat sat igang den længe paatænkte haandgjerningsskole blandt lappebarn. Vi haaber denne nye arbeidsgren vil faa sin betydning. Den vil gi os velkommen anledning til at faa barn og ungdom mer under vor indflydelse. En aftenskole for unge med almindelige skolefag er samtidig begyndt og det ser ut til det blir sat pris paa av ungdommen. Vi har tænkt ogsaa at forsøke at samle konerne til lappemøter. Haaber paa den maate at faa indflydelse paa deres huslige stel. Men der er forskjellige vanskeligheter at overvinde. Nu er vi saa heldige at skolehuset er sat i god stand og at vi faar lov at holde skolen der. Kommunen har ogsaa bevilget os kr. 20.00 om aaret til lys og brændsel. Men skolen ligger i indre Musken og mellem dette Musken og de øvrige gaarde gaar en elv som særlig høst og vaar er stor saa den ikke kan vades. Av den grund blev det bare barn fra indre Musken som kunde møte frem ved sidste skoletur. Der har længe været tale om at lægge en bro over, men det ser smaat ut med at faa det iværksat. Dog ogsaa dette maa vel kunne overvindes. Hvor ønskelig vilde det være at Hellemoen fik et skoleinternat, hvor barnene helt kunde bo under skoletiden, saaledes som de har det flere steder i Finmarken. Som det nu er blir de under skoletiden overladt til at stelle for sig selv mens de bor i skolehuset. Førældrene bringer da gjerne mat til dem en gang i uken. Hvordan dette stel blir kan man tænke sig.

Sogneprest Vig som tidligere var i Tysfjord ivrede meget for at faa et internat i Musken, men han blev her for kort tid til at faa det iværksat. Nu i det senere har Norsk Finnemission optat tanken. Det vilde utvilsomt bli en sak av allerstørste betydning, likesom det jo overalt har vist sig, at saadanne internater og skolehjem, hvor de har været sat igang for lappebarn, baade er omfattet med stor kjærlighet fra lapperne side og har baaret gode frugter.

Hermed være alle venner hjerteligst hilset.

Deres i tjenesten forbundne

søster Olivia.

Vore planer.

I komitemøte onsdag 24. november blev det endelig besluttet at bygge pleiehjem for tuberkuløse paa vor eiendom Fredly i Tysfjorden. Herren har nu lagt saken saadan tilrette for os, at vi ikke kan andet end tro, det er efter hans plan, der skal bygges. Og ihvor vel vi nok vet, at der trænges endda mere end de kr. 10 000 for at faa bygningen færdig, saa har dog Herren gjennom de rike erfaringer om hans trofasthet og hjælp i rette tid lært os saameget, at naar vi ser hans vei, saa følger vi ham trøstigt efter. Nu er der nok baade for os og vore venner at ta fat paa. Men Jesus sitter ved tempelkisten og ser paa, *hvordan* vi gir. Da sørger han ogsaa for, at ingen blir fattig ved at laane Herren. Os har han allerede git den store oppmuntring, at én av vort arbeides specielle venner alt har stiftet en ny forening, som vil arbeide for vort nye pleiehjem. De har spurt hvad vi mest ønsket nu enten penge eller endel utstyr. Og vi har svaret, at saadant som haandklær,

laken, putevar, puter, tepper o. s. v. er dobbelt kjærnt at faa, naar vi skal til at utstyre det nye hjem. Vi sier paa forhaand disse venner en hjertelig tak for hjelpen. — Der er ogsaa mange andre ting vi faar bruk for. Og pengegaver mottas med inderlig tak av kassereren, frk. Thea Syvertsen, Pilestrædet 83 II, Kr.nia. Vore kjære venner vil nok heller ikke glemme vort kjære Fredly. Som I av søster Olivias beretning har set, er der forskjellige arbeidsgrener, vi gjerne vil ta op. Vi tror og venter at Gud i sin tid vil gi os baade arbeidere og arbeidsmidler. Søster Johanne Kullberg vil i en nær fremtid forlate vor station, saa der blir bruk for en ny arbeidskraft. Vil I være med ogsaa at be frem, hvad vi behøver av hjelp? Ja, tak, vi vet at I vil.

Og saa: Mange, mange tak til hver især for al hjelp, al glæde og opmuntning I har bragt os i samarbeidet i det gamle aar. Gud velsigne hver enkelt av Eder efter sin rigdom i herlighet i Kristus Jesus. Han gi os alle et vel-signet nytaar i Jesu navn.

Hjertlig hilsen

Komiteen.

Til kvartalshilsen!

Efter at jeg i mange aar har ønsket og længtet efter at besøke vore norske lapper, hadde jeg i sommer den glæde at opnaa dette og jeg var en ukens tid paa missionsstationen Fredly. Det er noget ganske andet at faa se og tale med de mennesker man har hørt og læst saa meget om; og hele arbeidet rykker en saa nær paa livet, naar man har hat anledning til personlig at se det.

Paa grund av krig og kulmangel var i sommer de fleste lokalruter i Nord-

land indstillet, saa det var kun en gang ukentlig direkte forbindelse mellem Lødingen og Drag ved Tysfjord. Da jeg ikke kunde faa det til at passe den ene dag, maatte jeg benytte posten, som hver søndag sendtes omkring i Tysfjord paa flere smaa lokale motorbaater. Lørdag aften kl. 1 ankom jeg til Lødingen, og først søndag aften kl. 7 kom jeg træt og sulten frem til Fredly, hvor jeg trods at søstrene ikke hadde faat mit telegram, avsendt tre dage tidligere, fik den kjærligste og mest gjestfri motagelse. — Fredly ligger vidunderlig skjønt, lunt mot blæst, under et høit fjeld, blot et par minutter op fra stranden. Tysfjord er en av Norges aller skjønneste fjorde; den er otte mil lang, og har elve — tolv arme, som skjærer sig ind mellem fjeldene; og den bredeste av disse, Hellemofjorden, gaar næsten like ind til Sveriges grænse.

Baade søster Olivia og søster Johanne var hjemme, og jeg tilbragte da en deilig uke i dette fredelige hjem, ledet av disse to søstre som aldrig skaanet sig selv for at gjøre det hyggelig og godt for andre, — baade lapper og norske. De gaar saa stille og rolig og virker hele dagen, og har meget at staa i, da de foruten missionsvirksomhet, sykepleie og husarbeide, ogsaa driver et formelig litet mønstergaardsbruk, hvilket ogsaa kan ha sin store betydning og virke ansporende paa de indfødte deroppe. Disse tror nemlig at det ikke nytter at dyrke jorden, og lar den derfor mest ligge brak. For øieblikkei var der ikke saa mange syke som ellers. Men jeg fik dog lære bedstefar, lappepiken Anna, og den lille femaarige Nora at kjende. Og de var alle enig i at elske og takke Gud for at de fik være paa Fredly. Det var kjærnt at være sammen med baade gammel og ung til de daglige andagter, og

at merke hvorledes Guds ord var midtpunktet i livet der, og hans aand virket i hjemmet.

Søndagen efter var søster Johanne og jeg en tur paa den anden side av fjorden, og besøkte en del gammer i Tømmervik. De stakkars lapper, hvor er de dog forkomne, og hvor de dog trenger til at lære meget av alle slags. Men det skal megen utholdenhet og taalmodighet til med bøn og tro. Søstrene deroppe elsker dette forsømte folk, og har ved sit opofrende liv og arbeidssomhet allerede vundet mange hjerter. Det var underlig i sit eget land at gaa omkring i slike jordgammer, hvor det hverken var senge eller andre for os nødvendige gjenstande. Man følte sig som hensat til Afrikas negerstammer, og en følte tungt ansvaret for hvad vi nordmænd i aarhundreder har forbrut og forsømt likeoverfor dem. Lapperne er barnslige, og meget, næsten altfor nøisomme. Naar man kommer ind til dem og hilser paa lappisk: Boris, Boris, straalder deres ansigter, og altid byr de en kaffe, om de er aldrig saa fattige.

Vi kom da til middag til Musken, hadde tre timers baatskys med to rorskarle. Her er det endnu ensommere og vildere, og naturen er storskjøn, med bratte snebedækte fjeld, som former sig i takkede tinder, og hvor sneen ligger like ned til vandet. Vi gik omkring i gammene og indbød dem alle til møte i skolehuset om eftermiddagen. Og det var et stort privilegium at faa si nogen ord til disse, ens landsmænd.

Her traf vi en snild gammel mand paa ca. 75 aar, Knut, som nu var saa fattig, at han og hans kone intet hadde faat at spise hele dagen. Han var rørende taknemmelig for at faa kaffe og smørbrød, som søster Johanne forætte

ham av vor niste. Han holdt sig dog i sin nød til Gud. En meget syk mand besøkte vi der, som laa utenfor gammen paa en skindfeld. Han hadde git omtrent kr. 15,00 til en kvindelig kvaksalver, som lapperne tror paa og faat en sterk medicin, som han nu mente vilde hjelpe. De er saa overtroiske og har liten forstand paa at skjelne mellem egte og uegte.

Det var en smuk dag, denne i Musken, og jeg skal ikke glemme disse naive stakkars smaa mennesker i de maleriske dragter og naturskjønne omgivelser.

Paa Fredly kommer mange indom paa vei til kirke og handelssted, og alltid blir de budt ind og faar del i andagt og maaltider. Lille Nora blev jeg etterhaanden saa gode venner med. Hun viste mig stolt alle sine lekesaker fra folk sydpaa; men aller gladest var hun i en straahtat nogen smaapiker fra Larvik hadde sendt hende, — den hadde hun alltid paa hodet og faldt det hende svært at ta den av om natten og under maaltidene.

En uke gaar saa fort, og dagen før min avreise kom hurtig. Søndag morgen kl. 1/25 tok jeg baatskyss over fjorden, for i Kjøpsvik igjen at naa de samme postruter. Først mandag aften kl. 9 kom jeg til Lødingen, maatte tilbringe et døgn i Korsnes, før jeg fik baatforbindelse. Postekspeditøren og landhandleren indbød mig venligst til at bo der.

B. A.

Hjemløs.

En sykepleierske, utsendt av «*Deutscher Hilfsbund*», har paa en reise fra *Bagdad* i Ørkenen møtt en del av de fra *Armenien* «bortførte», og fortæller følgende:

12. juli 1915.

I «Der-el-Zor», en stor by i ørkenen, omtr. 6 dagsreiser syd for Aleppo, fandt vi den store khan (opholdssted for reisende) aldeles overfylt. Ethvert rum, alle veranda'er og alle taker var optat av armeniere. Flertallet bestod av kvinder og barn, dog var der ogsaa en del mænd, og alle sat de omkring paa deres tepper eller matter, hvor de kunde finde litt skygge.

Saa snart jeg hørte, at det var armeniere, gik jeg hen til dem for at tale med dem. Det var forviste armeniere der laa sammenhobet og frembød et sørgelig skue. Paa mit spørsmål, om der var nogen barn fra barnehjennene, kom et pikebarn frem og fortalte følgende: En dag kom der tyrkisk politi som arresterte en del mænd, der skulde være soldater. Hvorhen de skulde bringes, fik hverken de selv eller deres familier at vite. Til de øvrige beboere blev der sagt, at de inden 4 timer maatte forlate deres huse og hjem. Det blev dem tillatt at ta med saa meget, som de kunde bære samt en hest eller et muldyr. Efter de 4 timers forløp maatte de stakkars mennesker saa under ledsagelse av tyrkiske soldater forlate deres landsby, aldeles uvidende om, hvorhen de skulde føres eller om de nogensinde skulde gjense deres hjem. I begyndelsen, saa længe de endnu var i deres bjerge og hadde de medbragte levnetsmidler, gik det ganske godt. Man hadde lovet dem brød og penger, og i den første tid fik de ogsaa litt, saavitt jeg husker, omtrent 10 øre for hvert familiemedlem daglig; men snart var det forbi, — de fik da kun en smule «bulgur».

Paa denne maate var de efter 4 ukers besværlig reise over Aleppo ankomne til Der-el-Zor. Og nu hadde de allerede i 3 uker ligget der i khanen

og visste ikke, hvad der skulde bli av dem. De hadde ikke flere penger, og forpleiningen fra tyrkernes side var meget knapp, saa de allerede i mange dage ikke hadde faat brød. I de byer, de kom igjennem, var de om natten blit indespærret, og det var dem forbudt at tale med nogen. Den lille Martha, jeg talte med, fik derfor heller ikke lov til at gaa hen til barnehjemmet. Under taarer fortalte hun mig: Vi eide 2 huse, men maatte forlate alt; nu er der flyttet «mohadshir» (fra Europa utvandrede muhammedanere) ind i dem. Massakre hadde der ikke været i Furnus, likesom ogsaa soldaterne hadde behandlet armenierne ganske skikkelig. Hvad de mest hadde lidt under var mangel paa *næring og vand* paa marsjen igjennem den brændende hete ørken. Som «bjergbeboere», som de kaldte sig, følte de tilmed heten dobbelt svær.

De tyrkiske soldater, som fulgte med, fortalte os, at siden masakrerne i 1895—96 hadet armenierne tyrkerne i en saadan grad, at disse sidste altid maatte leve i frygt. Det var nu meningen, at armenierne skulde brukes til veianlæg og derfor føres videre sydpaa til omegnen av Bagdad, og anledningen til denne bestemmelse var den, at armenierne hadde sat sig i forbindelse med Rusland. Armenierne selv derimot paastod, at de ikke kjendte grunden til deres bortførelse.

Næste dag ved middagstid traf vi atter en stor armenierleir. De stakkars mennesker hadde paa lignende maate som kurderne laget sig nogle gjetehaars-telte og hvilte under disse. Men størstedelen av dem maatte ligge paa den glødende sand under den brændende sol. Paa grund av, at der var en mængde syke iblandt dem, hadde tyrkerne git

dem en hviledag. Noget mere trøstesløst, end en saa stor folkemængde under saadanne forhold i ørkenen, kan man ikke tænke sig. Paa deres klær kunde man se, at de hadde levet i nogenlunde gode kaar; nu prægedes deres ansigter av elendighet og nød. «Brød, brød,» var den almindelige bøn. Det var folk fra «Geben», som man tillike med deres prest hadde bortført. Denne fortalte mig, at der daglig døde 5—6 barn og voksne. Netop den dag var en liten pikes mor blit begravet, og de bad mig saa inderlig om at ta barnet med og anbringe hende i et barnehjem. Desuten fortalte presten mig ganske det samme som det, jeg hadde hørt i Der-el-Zor.

Hvem der ikke kjender ørkenen, kan ikke gjøre sig noget begrep om, hvad disse mennesker maatte lide. Den er fuld av klipper og høie og saa godt som skyggeløs; dage igjennem gaar veien over disse klipper og er meget besværlig. Kommer man fra Aleppo, saa har man til venstre floden Eufrat, der glider avsted som en gul lerstripe, dog er man ikke nær nok til at kunne øse vand av den. De stakkars mennesker maa døie ulidelige kvaler av tørst; intet under at mange blir syke og dør.

Da det blev middagstid, pakket vi vort spiseforraad ut. Om morgenen hadde vi faat brød og te; vor middagsmat bestod igjen av araberbrød, ost og en daase sardiner samt en flaske sodavand; — den var langfra overdaadig, og dog var det, ved synet av denne nødlidende mængde, næsten umulig for os at spise noget. Vi gav dem, hvad vi kunde, og hver av mine tre reisefæller trykket mig et stort tyrkisk pengeslykke i haanden til «disse stakkars mennesker!» En pose brød, vi hadde med fra Bagdad, og som var blit stenhaardt, blev mottat med den

største taknemlighet: «Vi dypper det i vand, og saa spiser barna det.» —

En hilsen.

I anledning bønnedagen 1ste søndag i advent sendte K. M. A. søstre i Bergen et telegram saalydende: Styret hilser hjerteligst. Joh. 14, 14. Velsignet bønnestund. Bergens K. M. A. søstre.

Desværre kom telegrammet forsent til at naa os til bønnestunden, men hilsenen gjorde ikke mindre godt for det. Gud satte sit amen til eders ønske og ga en rigtig god stund. Første gang samledes ogsaa K. M. A.s medlemmer i Trondhjem til et bønnemøte den 28.

Tusen tak, kjære venner, for eders kjærlige tanke. Bestyrrelsen.

Medlemmerne anmodes om at indbetale kontingenten. Bønnekortene vil da blive sendt.

Bokanmeldelse.

Finmarken for Kristus heter en netop utkommen bok, utgit av Det Norsk-Lutherske Finnemissionsforbund. Pris kr. 1.25.

Aanei for en hyggelig bok «Forbundet» har skaffet finnemissionens venner gjennem dette lille verk. Pent utstyrt, med mange vakre «talende» illustrationer og godt skrevne skildringer fører den os ind saavel i Finmarkens natur og folkeliv som i det evangelisationsarbeide, der er utført specielt blandt finner. Hele boken aander av varm kjærlighet til Finmarkens befolkning. Den vil bli en meget kjærkommen hilsen til alle, som har nogen interesse for vore mindre heldig stillede brødre og søstre dernord. Jeg vil paa det varmeste anbefale boken.

Th. S.

Utgitt av Kvindelige Missions Arbeidere (K.M.A.):
Ekspedition: Keyzers gt. 13, Kristiania.